

NYTT

KONTAKT OSS!
400 07 900

E-post:
redaksjon@jbl.no

Sosiale medier:
Twitter: [@jaerbladet](https://twitter.com/jaerbladet)

Facebook:
facebook.com/jaerbladet

Instagram: [@jaerbladet](https://instagram.com/jaerbladet)

Kirsten Marie Myklebust
ansv. redaktør og dagleg leiar
kirsten@jbl.no

Øyvind Ulland Sandmark
redaksjonssjef
oyvind@jbl.no

P PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

Jærbladet arbeider etter Ver Varsam-plakatens regler for god presseskikk. Dei som meiner seg ramma av urettvis omtale, vert oppmoda til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglege Utval (PFU) er eit klageorgan oppnemnd av Norsk Presseforbund. Dei behandlar klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: Rådhusgt. 17, postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo. Tlf. 22 40 50 40, faks: 22 40 50 55.

Da Marit foreslo hv brukes til, var Arth

Egentlig hadde ekteparet Salte nok med svin- og melkeproduksjon, men kona så også et annet stort potensiale for driften av Torvholen gard.

TRUDE HÅLAND
trude.haland@jbl.no

- Jeg støtter henne fullt ut. Marit er virkelig i sitt ess nå, smiler Arthur.

Han innrømmer at han et lite øyeblikk var litt halvskseptisk til forslaget om å drive med velferdstjenester på familiegarden.

- Jeg tviler ikke ett sekund lengre nå, forsikrer han og blunker lurt.

Speed-date

At Torvholen gard i dag har et velfungerende tilbud for personer med demens gjennom samarbeid med «Inn på tunet», startet faktisk for flere år siden. Det var etter en speed-date med tidligere direktør i Innovasjon Norge, Anita Krohn Traaeth tilbake i 2015, at Marit ikke klarte å glemme budskapet om å vise fram alt det fine som skjer på en gard og alle kvalitene som ligger der.

Så gikk det ytterligere en lang stund før det skjedde noe mer. Et frø var likevel sådd. Under det store landbruksmøtet på Varhaug for et par år siden, sørget daværende landbruksminister Olaug Bollestad og fylkesjordbrukssjef Geir Skadberg for den siste dytten.

- Vi ble oppmuntret og virkelig heiet på. Derfor begynte vi å undersøke litt, før vi landet på et konsept, sier ekteparet Salte.

Kaffe og nyheter

Denne litt kalde vårdagen innbyr til fyr i peisen. Det er rolig atmosfære i den romslige stua i eneboligen. Kaffen er varm, og dagens nyheter er diskutert. Drøsen går lett rundt bordet, som har prominente gjester. På kjøkkenet gjøres de siste forberedelsene. Klepp-ordfører Sigmund Rolfsen klippet den røde snora i fjor, og denne formiddagen er han tilbake for å spise kake. Uka før var representanter fra Utval for levekår i Time på besøk.

Det feires nemlig i to omganger at Torvholen gard har vært med i «Inn på Tunet» i ett år og er en del av et landsomfattende tilbud av tilrettelagte og kvalitetssikrede velferdstjenester på gårdsbruk.

Brukerne er personer som lever med demens, og er bosatt i Klepp og Time. Etter at det første driftsåret ble finansiert av

statlige midler og var et såkalt pilotprosjekt, gikk formannskapet i Klepp nylig inn for å forlenge avtalen, over eget budsjett og som skal gjelde fram til juni 2023. Time har fra dag én kjøpt plasser til brukere i sin kommune.

- Slik jeg hadde sett for meg

Arthur, som i utgangspunktet observerer fra sidelinja, synes det er kjekt å se at garden kan bety så mye for et enkeltmenneske og familiene deres.

- At vi kan bidra til en mer meningsfull hverdag gjør noe med oss, sier han, og sender igjen et mildt blick til kona.

Det er hun som er hovedvertinnen - som legger til rette og inviterer inn til gode opplevelser i sin egen, private heim.

Erfaringen det siste året har ikke etterlatt noen tvil. Marit Salte har søkt permisjon fra sin jobb i skolen, og ønsker å utvide tilbudet. Engasjementet går det ikke an å skjule. Torvholen gard fra 1864 har blitt et sted for glede og samhold.

- Det har utviklet seg akkurat slik jeg så for meg. Derfor er ambisjonene helt klart å forlenge utover de to dagene vi allerede har nå. Vi er også i dialog om samarbeid med instanser som har andre brukergrupper, sier 49-åringen.

Salte sier videre at det er givende å vite at hun kan være med å gi pårørende et pusteroom, samt påvirke at brukerne kan bo lengre hjemme. Man regner med at en institusjonsplass koster én million kroner per år.

- Ifølge forskning, kan det dreie seg om opptil tre år forlenget tid hjemme. Å se at brukerne mestrer oppgavene de får på garden, er veldig tilfredsstillende. Her er det omgivelser man ikke klarer å skape andre steder, stråler hun.

Ulike aktiviteter

I fokus står de gyldne øyeblikkene.

Tilbakemeldingene fra brukerne er at de tør å være seg selv og at de fritt kan velge aktiviteter ut fra dagsform. Noen liker å lage mat på kjøkkenet, andre vil hjelpe til med kalvene. Ellers er det alltid mulighet for å ta seg en runde i den to kilometer lange trimløypa i Salteskogen som er nærmeste nabo.

Et hønsehus er et av de siste tilskuddene ute på gardstunet. Det verpes godt, og eggene blir ofte med i en pose hjem. Like bortenfor stelles det i fjoset.

- Dette er utrolig kjekt og noe jeg gleder meg til hver uke. Jeg trives både i hønsehuset og her inne, sier Leif Reidar Hobber-

FJOSSTELL: Leif Reidar Hobberstad koser seg med fjosstell og kalvene får stadig

stad som tar en pause fra å måke gulvet for å kose litt med en av kalvene.

Lokal representant

Åse Hodne Hørsdal fra Klepp har vært regionleder i Inn på tunet for Rogaland, Agder og Innlandet siden 2018, da hun skiftet beite fra å jobbe med lokalmat og reiseliv. Hodne Hørsdal er oppvokst på gard på Grude, men flyttet til Grimstad med mann og to barn i 2009. Nå er hun stadig tilbake på hjemtraktene i jobbsammenheng.

- Jeg har alltid vært glad i landbruk og de mulighetene denne næringen gir. At gardar kan tilby Inn på tunet-tjenester, representerer en verdiskapning for norsk landbruk. Det er en fantastisk mulighet til å gi en god hverdag for mange, sier hun.

Hodne Hørsdal peker på at vi står midt i eldrebølgen, uten å

egentlig ta innover oss de utfordringene som følger i kjølvannet.

Som personer med demens.

- Det har vært og er nokså tabubelagt, og kan oppleves som en stigmatiserende diagnose det er vanskelig for mange å snakke om. Derfor er det viktig å ha et lavterskeltilbud som Inn på tunet, for de som er velfungerende og kan klare seg selv uten ekstra bistand.

Stolt av samarbeidet

Selv om konseptet tilbyr tjenester også innenfor rus, psykatri og arbeidstrening, tror Hodne Hørsdal at det er framover vil bli mest trøkk innenfor demens-segmentet.

Hun forteller at det stadig jobbes med å utvikle konseptene og utvide antall gårder som er med.

- I 2018 hadde vi seks Inn på tunet-gårder i Rogaland og Ag-

va gården kunne nur litt skeptisk

oppmerksomheten hans.

FOTO: TRUDE HÅLAND

SAMARBEID: Åse Hodne Hørsdal jobber i Inn på Tunet og har etablert et godt samarbeid med Marit Salte på Torvholen gard i Klepp.

FOTO: TRUDE HÅLAND

SANKER EGG: Leif Reidar Hobberstad sjekker om det har blitt lagt nye egg. Klepp-ordfører Sigmund Rolfsen var for anledningen med inn i hønsehuset da han besøkte Torvholen gard på ettårs-jubileet i april.

FOTO: TRUDE HÅLAND

der, mens det i dag er 32. Det er ikke alle gårder som har kommunale avtaler, slik Torvholen gard har fått med Klepp og Time.

- Det er ikke alle kommuner

som ser verdien av supplere egne tilbud. De to jærkommunene har virkelig omfavnet dette. Jeg opplever at de hiver seg rundt og ser muligheter framfor økonomi. Jeg er kjempestolt

av samarbeidet mellom Torvholen gard og Inn på tunet. Nå håper jeg at Marit får det hun jobber mot; å ha dette arbeidet som sin hovednærings på garden. Jeg er imponert over

innsatsen og dedikasjonen hun har for å få dette til. Lokasjonen, omtrent midt i skjæringspunktet mellom Klepp, Time og Hå, er et perfekt utgangspunkt, mener Hodne Hørsdal.

DEMENS PÅ JÆREN

Ifølge demenskartet.no lever 826 personer i Klepp, Time og Hå med en form for demens - 435 kvinner og 391 menn. I 2025 vil antall personer som lever med demens på Jæren, stige til 1027, en økning på over 20 prosent.

I Norge lever 101.118 personer med demens i dag (tall registrert i 2020), og det utgjør 1,88 prosent av befolkningen.

Nedenfor kan du se de enkelte tallene for hver av jærkommunene.

Klepp:

Kvinner: 117
Menn: 148
Totalt: 265, som utgjør 1,35% av befolkningen
Utsikter i 2025: 335 (1,64 prosent)

Time:

Kvinner: 164
Menn: 117
Totalt: 281, som utgjør 1,49% av befolkningen
Utsikter: 2025: 347 (1,77 prosent)

Hå:

Kvinner: 154
Menn: 126
Totalt: 280, som utgjør 1,49% av befolkningen
Utsikter 2025: 345 (1,79 prosent)

INN PÅ TUNET

Inn på tunet er tilrettelagde og kvalitetssikrede velferdstilbud på gardsbruk. Tilbudet skal gi mestring, utvikling og trivsel. Gardsbruk er en eiendom som blir brukt til jord-, skog, eller hagebruk. Aktiviteten i tjenestetilbudet er knytt opp til garden, livet og arbeidet der.

De viktigste brukerne av tilbud fra Inn på tunet er:

- Barn- og unge
- Mennesker med rusproblemer
- Funksjonshemmede
- Eldre

Aktivitetene i tjenestetilbudet er knyttet opp til gården, livet og arbeidet der. Det er i dag godkjente Inn på tunet-gardsbruk over hele Norge.

BAKGRUNN

Denne saken er en del av en artikkelserie hvor Jærbladet setter fokus på demens, som omtales som «den nye folkesykdommen».

Over 100.000 personer lever med demens i Norge i dag og det forventes mer enn en dobling innen år 2050 på grunn av økende antall eldre. I Klepp, Time og Hå lever 825 personer med en form for demens - 426 kvinner og 391 menn.

Demens er en fellesbetegnelse på sykdommer som fører til tap av intellektuelle funksjoner på grunn av økt svinn av hjerneceller. Den vanligste formen for demens kalles Alzheimers sykdom. Man kan ikke kurere demens, men det er ofte mulig å bremse sykdommen og lindre symptomer med legemidler.